

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОРТФЕЛЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто питання використання портфеля у процесі навчання студентів вищих навчальних закладів. Проаналізовано підходи до визначення педагогічного поняття “портфель”; конкретизовано його характеристики та дидактичні можливості; виявлено специфіку функціонування портфеля в навчальному процесі вищої школи.

Ключові слова: портфель, дидактичні особливості, навчальний процес, студенти вищих навчальних закладів.

Світові вимоги до рівня підготовки сучасних фахівців зумовлюють стрімкий пошук шляхів підвищення якості навчання студентів. У ряді наукових досліджень вирішення цього завдання пов'язано із впровадженням в освітню практику інноваційних технологій, серед яких портфель як метод навчання та контролю визнається однією з найбільш дієвих і результативних. Питання укладання портфеля та способи його використання в навчальному процесі вищої школи становлять актуальне поле для дидактичних студій.

У вітчизняній та зарубіжній педагогіці портфель активно досліджується протягом останніх років, свідченням чого є вже самий перелік дефініцій цього поняття. У дидактичних працях портфель визначено як: форму безперервного оцінювання [8; 10]; форму контролю й оцінювання навчальних досягнень [7]; форму автентичного оцінювання освітніх результатів [6]; метод оцінювання навчальних досягнень, метод та спосіб організації навчання [4]; засіб навчання [9; 11–13], самоорганізації і саморозвитку особистості [5]; спосіб організації навчання [13]; метод навчання [1; 3]. Різноманіття варіантів тлумачення цього поняття спричиняє необхідність уточнити місце портфеля як дидактичного явища в навчальному процесі та виявити специфіку використання портфеля в освітній практиці вищої школи.

Мета статті – визначити дидактичні особливості використання портфеля в процесі навчання студентів вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: проаналізувати підходи до визначення педагогічного поняття “портфель”; конкретизувати його характеристики та дидактичні можливості; виявити специфіку функціонування портфеля в навчальному процесі ВНЗ.

Спроби систематизації визначень портфеля приводять до можливості розподілу його дефініцій на три групи. По-перше, портфель розглядається як форма або метод контролю. По-друге, у визначенні портфеля ставляться акценти на засобах навчання. По-третє, портфель визначається як спосіб або метод навчання.

Американські педагоги [8] були першими, хто визначив портфель як форму контролю, коли ідея портфеля виникла в освіті США саме як ре-

зультат пошуку нових підходів до оцінювання, альтернативних підсумковим тестам і контрольним роботам. Останні, на думку авторів [8], є неспроможними окреслити валідну картину реальних умінь тих, хто навчається. Виконуючи суто оцінювальну, діагностичну й управлінську функції, ці найбільш застосовувані форми не забезпечують у повному обсязі реалізації навчальної, розвивальної, стимулювальної, самооцінювальної функцій контролю. На відміну від них, портфель заохочує співробітництво усіх суб'єктів навчального процесу з метою виявлення під час навчання труднощів та ефективних шляхів їх подолання, що має вирішальне значення для планування й розвитку навчально-пізнавальної діяльності. Ця форма контролю дає змогу уявити цілісну картину освітньої активності студента з предмета, яка відбиває стійкі та довготривалі результати діяльності й рівень досягнень, усуваючи елементи випадковості при підсумковому оцінюванні. Такий підхід сприяє формуванню у студента позитивного ставлення до навчання, розвитку мотивів обов'язку й відповідальності.

Вітчизняні педагоги [6] розглядають портфель як форму автентичного оцінювання, що орієнтована на самооцінювання, та спосіб фіксування, нагромадження й оцінювання індивідуальних досягнень студента за певний період навчання. Традиційний портфель являє собою добірку, колекцію праць (виконаних завдань) та супровідних матеріалів (результатів оцінювання й самооцінювання тощо) в межах певного курсу/курсів, які цілеспрямовано вибираються й організовуються його власником. Кінцеву мету портфеля автори вбачають у свідченні індивідуального прогресу навчання за результатами, за докладеними зусиллями, за матеріалізованими продуктами навчально-пізнавальної діяльності. Цілі портфеля – надати звіт про процес навчання людини, окреслити цілісну картину значущих освітніх результатів, продемонструвати її здібності практично застосовувати набуті знання та вміння. Головними завданнями, які дає можливість вирішити використання портфеля як форми контролю, є такі: 1) простежити індивідуальний прогрес за певний період навчання; 2) оцінити освітні досягнення та доповнити або замінити результати тестування й інших традиційних форм контролю.

Ці обидва моменти також, як і ідея автентичності оцінювання, є у сучасній педагогіці класичними та набувають свого подальшого розвитку. Наприклад, С. Дж. Пейп, М. Чошанов підкреслюють, що портфель характеризується особливою формою та процесом організації (колекції, відбору) зразків і продуктів навчально-пізнавальної діяльності того, хто навчається, а також відповідних інформаційних матеріалів із зовнішніх джерел [7, с. 81]. Основним призначенням цих артефактів є їхній подальший аналіз, усебічне кількісне й якісне оцінювання, визначення рівня навченості учня/студента та корекція процесу навчання. «Педагогічна філософія цієї форми оцінювання, – зазначають автори, – полягає у зміщенні акценту з того, що той, хто навчається, не знає й не вмє, на те, що він знає та вмє з цієї теми, цього предмета, в інтеграції якісного оцінювання, й, нарешті, в

перенесенні педагогічного наголосу з оцінювання навчання на самооцінювання” [7, с. 82].

Фахівці в галузі вищої школи наголошують на тому, що запровадження портфеля надає викладачеві можливість побачити й оцінити такі вміння та здатності, які використання інших форм контролю не завжди дає студенту змогу продемонструвати [10, с. 72]. Такими є здатності до аналізу й синтезу, вміння встановлювати зв'язки, здійснювати самооцінювання, мислити критично, проводити дослідження, застосовувати теоретичні знання на практиці, ставити навчальні цілі (близькі й віддалені) та досягати їх.

Як стверджує В.К. Загвоздкін, вихідною при застосуванні портфеля є думка про те, що досягнення треба не оцінювати, а документувати, щоби зробити їх відкритими для подальшого аналізу [4, с. 253–254]. У портфелі знаходять місце, поряд із виконаними завданнями з предмета, оцінювальні судження – результати само- й взаємооцінювання, коментарі й рекомендації викладача. Нагромадження цих навчальних артефактів є свідченням просування студента в оволодінні предметом. Під час підготовки портфеля до презентації та оцінювання (поточного, підсумкового) найскладнішим завданням для його власника є самостійно подати індивідуальний процес учіння в такій формі, яка зробить його видимим як для самого себе, так і для викладача, та відобразить основні навчальні досягнення. Для цього необхідний рефлексивний аналіз індивідуального процесу учіння – способів роботи, способів дій – та його рефлексивне самооцінювання. Останнє становить підґрунтя для зовнішнього контролю й оцінювання, що визначає специфіку портфеля порівняно з тестами та контрольними роботами, окреслює різницю між портфелем та звичайним зошитом.

Серед перспектив застосування портфеля у вищій школі можна зазначити такі. У ВНЗ портфель може використовуватись як форма та метод рубіжного й підсумкового контролю поряд із іншими традиційними формами й методами перевірки знань. Одержані за оформлений портфель, його презентацію та захист бали враховуватимуться разом з результатами рубіжної/підсумкової атестації як складова кількісного показника за модуль або/та семестр. Відповідно ці бали доповнюватимуть рубіжний/семестровий рейтинговий показник студента.

При реалізації конкурсного відбору студентів під час вступу до магістратури, переведення на іншу спеціальність або до іншого ВНЗ укладений студентом портфель, будучи формою різнобічного подання його здатностей та рівня підготовки, спроможний надати додаткову інформацію про свого власника та розглядатись поряд з іншими його освітніми результатами як складова сумарного рейтингу та одна з підстав для прийняття рішення про зарахування. Унаслідок того, що портфель відбиває результати індивідуальної освітньої активності, він є адекватним для відстеження й оцінювання результатів навчання тих студентів, які працюють за індивідуальним навчальним планом (напр., магістри, екстерни, заочники, студенти старших курсів стаціонару, котрі відвідують заняття за індивідуальним графіком).

Аналізуючи окреслені особливості портфеля, його основною специфікою можна визначити здійснення студентом рефлексивного самооцінювання поточних/рубіжних/підсумкових результатів навчально-пізнавальної діяльності, що становить підстави для інтеграції контролю та самоконтролю, самокорекції діяльності учіння. Поглибленню процесів рефлексії та самооцінювання, забезпеченню адекватності й об'єктивності останнього сприяє така властивість портфеля, як поєднання якісного та кількісного оцінювання.

Поєднання таких складових оцінювання (самооцінювання, якісного та кількісного оцінювання), як зазначає С.М. Бутакова, стимулює процеси розвитку студента та формує його пізнавальну мотивацію [2, с. 81]. Однак у сучасних педагогічних дослідженнях усе частіше констатують обмеження самостійності студента в оцінювальній діяльності та його прагнення до засвоєння оцінювальних і самооцінювальних процедур, а також відсутність наукового обґрунтування відповідних процедур та їхнього використання в теорії і практиці вищої освіти [2, с. 79]. Для розв'язання цієї проблеми необхідно змінити підхід до оцінювання, організації оцінювальної діяльності студентів, зокрема. Упровадження портфеля як форми та як методу контролю в навчальний процес ВНЗ може стати одним із шляхів її вирішення.

Зважаючи на викладене вище, можна зазначити, що застосування портфеля в системі підготовки фахівців у ВНЗ забезпечить активізацію ролі студента в процесі оцінювання та оптимізацію процедури оцінювання в цілому. Використання портфеля як форми контролю створить оптимальні умови для становлення й розвитку вмінь рефлексивного самооцінювання, оскільки цьому значно сприяє поєднання цілої низки чинників, а саме: 1) закладена в концепції укладання портфеля установка на регулярне й планомірне проведення самооцінювання; 2) відстрочений характер виконаних у письмовій формі робіт, який уможлиблює їх детальний усебічний аналіз, а також процесів їх виконання та їх самокорекцію; 3) характерне для студентів становлення конструктивно-інтеграційних якостей рефлексії. У зв'язку з цим відбуватиметься розвиток самостійності студента в навчанні та відповідальності за результати, підвищення рівня усвідомлення своїх можливостей, зростання пізнавального інтересу, навчальної мотивації та освітньої активності.

Щодо розгляду портфеля в аспекті засобів навчання [5–13] акценти ставляться на тому, що учень/студент самостійно вирішує проблему змістового наповнення портфеля відповідно до обраної структури та з огляду на мету й цілі його створення. Формування портфеля передбачає збір та систематизацію за рубриками/темами продуктів навчання, супровідних навчальних матеріалів, результатів якісного оцінювання, взаємо- й самооцінювання, формулювання власником висновків про результативність діяльності (досягнення цілей) та визначення перспектив її подальшого розгортання. Питання про принципи систематизації цих навчальних артефактів, так само, як і про критерії оцінювання та форми контролю, обговорюються завчасно з викладачем. Якісна своєрідність цього засобу полягає в тому, що портфель ві-

дбиває за рахунок рефлексивного самооцінювання повний діапазон аспектів навчально-пізнавальної діяльності свого власника, створюючи тим самим середовище для відстеження її результативності, що зумовлює формування навчальної компетенції та сприяє ефективнішому засвоєнню предметних знань. Отже, портфель є засобом поглиблення й оформлення пізнавальних інтересів, розвитку інтелектуальних і рефлексивних здатностей тих, хто навчається, індивідуалізації й диференціації навчання, формування мотивації досягнення, а значить, і створення ситуації успіху [5, с. 25].

У деяких працях [11, с. 146–147; 12] портфель розглядають як засіб конструювання знань, який задає розгорнуту програму дій, що формуються, та передбачає активне залучення студента до визначення навчальних цілей, планування діяльності, побудови індивідуальних навчальних стратегій, дослідження процесу свого навчання та самооцінювання його результативності. При цьому підкреслюється важливість такої властивості портфеля, як самостійна побудова індивідуальної стратегії розвитку діяльності [11, с. 160]. В умовах нового завдання в пошуку ідей для його вирішення або шляхів подолання труднощів, під час підготовки портфеля до рубіжної/підсумкової атестації студент переглядає, переоцінює, перегруповує матеріали в портфелі, експериментує з шляхами їхньої організації. Тобто вміст цього засобу навчання є змінюваним, він регулярно адаптується до умов завдання та з огляду на конкретні потреби студента. У портфелі поєднуються попередній навчальний досвід власника із цілями та умовами кожного конкретного завдання, а через надану рефлексивну самооцінку розкривається співвідношення між ними та способи дій в опануванні вмінь.

Дещо інакше розставляє акценти І. Уайзер, який вважає, що найважливішим у використанні портфеля як засобу навчання є те, що він формує середовище для самокорекції діяльності [13, с. 298]. В умовах цього середовища студент і викладач здійснюють систематичне якісне оцінювання всіх поточних/рубіжних/підсумкових результатів навчання, метою якого є самокорекція. Нагромадження та систематизація у портфелі результатів якісного оцінювання та продуктів навчання створює для його власника впорядкований репертуар способів дій, яким він може скористатися для розв'язання подальших навчальних завдань. Рефлексивне самооцінювання набуває рівневого характеру, оскільки його результати переглядаються студентом та слугують матеріалом для подальшої роботи. Із просуванням студента вперед у вивченні предмета й укладанні портфеля у нього формується узагальнений спосіб дії. Наведені в портфелі результати рівневого рефлексивного самооцінювання об'єднують окремі етапи діяльності в цілісний процес опанування предметних умінь, що спрямовується та коригується самим студентом.

У контексті розгляду питань про сутність портфеля [9, с. 57] цей феномен характеризується як гнучкий навчальний засіб, який може мати різні цілі, виконувати різноманітні функції в процесі навчання та бути адаптованим до будь-якої навчальної ситуації, що відрізняється за метою й умовами навчання, віком та індивідуальними особливостями учнів/студентів, а

також стилем навчальної діяльності. Не будучи засобом навчання у традиційному розумінні, портфель передбачає готовність тих, хто навчається, до усвідомленого управління навчальною діяльністю – від постановки мети до самоконтролю й самооцінювання.

На підставі викладеного вище головними особливостями портфеля як засобу навчання можна визначити те, що він забезпечує умови для формування навчальної компетенції, умінь самооцінювання, самоконтролю й самокорекції зокрема, сприяє розвитку предметних умінь студента та його становленню як суб'єкта навчальної діяльності. Окреслені педагогічні властивості портфеля – конкретизація цілей, індивідуалізація процесу навчання, мотивація, забезпечення зворотного зв'язку, самоконтроль – дають змогу використовувати його у практиці вищої школи як засіб навчання й управління навчально-пізнавальною діяльністю студента поряд із іншими основними й допоміжними засобами як для аудиторної роботи, так і для самостійної підготовки.

У контексті питань організації навчального процесу портфель розглядається як метод [1; 3–4] та спосіб організації навчання [4; 13]. Т.В. Базавова характеризує портфель як один із методів, що реалізує особистісно-діяльнісний і компетентнісний підходи до навчання [1, с. 14–16]. Він ґрунтується на використанні студентом досвіду власної навчально-пізнавальної діяльності та забезпечує формування у студентів ключових (соціальних, комунікативних, предметно-діяльнісних, навчальних, саморозвитку) та спеціальних (сукупність характеристик професійної діяльності) компетенцій.

Ефективність запровадження методу портфеля, підкреслює І.О. Загашев [3], зумовлюється тим, що він має бути органічно включеним в освітній процес та відбивати індивідуальні цілі навчання. Цю думку підтримує В.К. Загзвоздкін [4], який наголошує на тому, що ідея методу передбачає вибудовування навколо портфеля усього навчального процесу, в якому змінюється суть взаємодії викладача й студента/учня, з'являються нові цілі і нові способи досягнення попередніх цілей навчання.

Вихідним пунктом роботи з портфелем є постановка питання, відкритого комплексного завдання. Портфель показує рівень досягнення поставленої мети. Тому важливо, щоби цілі, які формулюються студентом і викладачем разом, були відкритими й чіткими. Це зумовлює їхній зв'язок з індивідуальними інтересами того, хто навчається. Письмова фіксація цих цілей слугує, з одного боку, орієнтиром, з іншого боку – підставою для подальшого самооцінювання.

Наступний етап – фаза роботи і збирання – робить процес учіння доступним для зовнішнього спостереження. Різноманіття документів, наявність результатів поточного рефлексивного самооцінювання, зокрема системність організації матеріалів, є ознаками якості портфеля.

На етапі підготовки портфеля до презентації та оцінювання (поточного, рубіжного, підсумкового) учень / студент, керуючись чіткими та відомими всім суб'єктам навчального процесу критеріями, має подати інди-

відуальний процес учіння в такій формі, яка зможе відобразити зроблений прогрес та зусилля. З цією метою він здійснює метарефлексивний аналіз і самооцінювання індивідуального процесу учіння – способів роботи, способу дій. При застосуванні портфеля як методу навчання здійснюється рефлексивне самооцінювання не лише успіхів і досягнень (як при застосуванні портфеля як форми оцінювання), а й освітніх труднощів, шляхів їхнього подолання, тих способів дій, які привели до одержаного результату. Таке самооцінювання має на меті виявлення ефективних прийомів, способів, стратегій навчання та шляхів їхнього застосування й удосконалення в нових умовах, для вирішення нових проблем при виконанні подальших завдань. Рефлексія проводиться на декількох рівнях. Окрім рефлексії першого рівня над проблемою, що визначалась у межах навчальної теми, темою рефлексії стає сам процес роботи над нею: розгляд теми, організація роботи, успішність обраних стратегій тощо. Тут наявна метакогнітивна інтерпретація: розгляд власного процесу учіння з метою виявлення способів дій. Метою рефлексії стає корекція студентом своєї діяльності та процесів учіння. Саме глибина рефлексії, рівневий характер рефлексивного самооцінювання відрізняють портфель як метод навчання від його сутності як форми та методу контролю. У результатах рубіжного/підсумкового рефлексивного самооцінювання студент має зробити висновки про те, які шляхи подолання труднощів були ефективними, в яких аспектах діяльності зроблено прогрес та які напрями подальшої роботи він визначає для себе.

Думку В.К. Загзвоздкіна [4] про те, що поетапна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів є однією з основних характеристик портфеля, поділяють і зарубіжні педагоги [13]. Дидакти одноставно виокремлюють такі етапи, як: 1) цілепокладання й планування; 2) виконання завдань, їхнє нагромадження; 3) самооцінювання й самокорекція діяльності. У працях підкреслюється, що стрижнем та визначальною характеристикою портфеля є рефлексія (рефлексивне самооцінювання) внаслідок того, що воно являє собою, по-перше, інтегральний складник та передумову розгортання кожного із зазначених вище етапів; по-друге, чинник, що зв'язує всі відображені у портфелі аспекти навчання студента в єдине ціле; по-третє, основу для корекції процесів навчання та учіння.

Висновки. Отже, на сьогодні у педагогічних дослідженнях портфель розглядається як форма контролю, засіб навчання, а також як метод навчання, що реалізує особистісно-орієнтований, компетентнісний та рефлексивний підходи до навчання. З яких би позицій не розглядалося це явище, його характеристики взаємопов'язані та взаємодоповнювані. Застосування портфеля за будь-яких умов впливає на процес організації навчання, змінює характер і процедуру як оцінювальної, так і навчальної діяльності в цілому. Портфель органічно інтегрує всі складові процесу навчання – викладання, учіння, оцінювання й самооцінювання. Серед найсуттєвіших дидактичних можливостей портфеля виділяємо такі: дає змогу визначати, коригувати й контролювати індивідуальні навчальні траєкторії кожного студента; здійснювати оцінюван-

ня на основі самооцінювання; об'єднувати кількісне та якісне оцінювання; розвивати навчальну компетенцію; заохочувати творчість і самостійність; поглиблювати пізнавальний інтерес і мотивацію. Специфіка функціонування портфеля в навчальному процесі зумовлюється поетапною організацією навчально-пізнавальної діяльності, а також рефлексивного самооцінювання й комплексного контролю (контролю викладача, взаємо-, самоконтролю). Об'єктами рефлексивного самооцінювання під час укладання портфеля є поточні, рубіжні та підсумкові результати. Рефлексивне самооцінювання, самоконтроль, самокорекція процесів і результатів навчання визначають спосіб учіння студента та становлять головну умову розвитку діяльності як з опанування предметних умінь, так і з укладання портфеля.

Перспективним є продовження досліджень щодо використання портфеля для організації самостійної роботи студентів.

Список використаної літератури

1. Базавова Т.В. Мониторинг качества профессионального образования в техникуме на основе компетентностного подхода : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / Т.В. Базавова. – М., 2007. – 26 с.
2. Бутакова С.М. Организация оценочной деятельности студентов как условие формирования их познавательной мотивации / С.М. Бутакова // Вестник Красноярского гос. ун-та. Серия : Гуманитарные науки. – Красноярск : КрасГУ, 2006. – Вып. 3/1. – С. 79–84.
3. Загашев И. Стратегии оценки достижений учащихся. Портфолио. [Электронный ресурс] / И. Загашев // Библиотека в школе. – 2004. – № 19. – Режим доступа: <http://lib.1september.ru/2004/19/22.htm>.
4. Загвоздкин В.К. Портфолио в учебном процессе / В.К. Загвоздкин // Вопросы образования. – 2004. – № 2. – С. 251–259.
5. Калмыкова И.Р. Портфолио как средство самоорганизации и саморазвития личности / И.Р. Калмыкова // Образование в современной школе. – 2002. – № 5. – С. 23–25.
6. Новикова Т.Г. Портфолио как форма оценивания индивидуальных достижений учащихся / Т.Г. Новикова, А.С. Прутченков, М.А. Пинская // Профильная школа. – 2004. – № 2 (5). – С. 48–56.
7. Пейп С. Дж. Учебные портфолио – новая форма контроля и оценки достижений учащихся / С. Дж. Пейп, М. Чошанов // Технология развития критического мышления через чтение и письмо. Дебаты. Портфолио / Великанова А.В. и др. – Самара : Профи, 2002. – Вып. 2. – С. 81–87.
8. Burnham C. Portfolio Evaluation: Room to Breathe and Grow / C. Burnham // Training the New Teacher of College Composition / ed. C.W. Bridges. – Urbana, IL: NCTE, 1986. – P. 125–138.
9. Callahan S. Kentucky's State-Mandated Writing Portfolios and Teacher Accountability / Susan Callahan // Situating Portfolios : Four Perspectives / Ed. by K.B. Yancey, I. Weiser. – Logan, UT : Utah State University Press, 1997. – P. 57–71.
10. Murphy S. Teachers and Students: Reclaiming Assessment Via Portfolios / Sandra Murphy // Situating Portfolios: Four Perspectives / Ed. by K.B. Yancey, I. Weiser. – Logan, UT : Utah State Univ. Press, 1997. – P. 72–88.
11. Smith M.A. Behind the Scenes: Portfolios in a Classroom Learning Community / M.A. Smith // Situating Portfolios : Four Perspectives / Ed. by K. B. Yancey, I. Weiser. – Logan, UT: Utah State University Press, 1997. – P. 145–162.

12. Thompson H. This is my portfolio: Telling the story of my learning / H. Thompson // Language learner autonomy: Policy, curriculum, classroom / Ed. by B. O'Rourke, L. Carson. – Oxford : Peter Lang, 2010. – P. 337–350.

13. Weiser I. Revising Our Practices: How Portfolios Help Teachers Learn / Irwin Weiser // Situating Portfolios : Four Perspectives / Ed. by K.B. Yancey, I. Weiser. – Logan: Utah State University Press, 1997. – P. 293–301.

Стаття надійшла до редакції 05.08.2013.

Беженарь И.В. Дидактические особенности использования портфеля в учебном процессе высшей школы

В статье рассмотрен вопрос использования портфеля в процессе обучения студентов высших учебных заведений. Проанализированы подходы к определению педагогического понятия “портфель”; конкретизированы его характеристики и дидактические возможности; выявлена специфика функционирования портфеля в учебном процессе высшей школы.

Ключевые слова: портфель, дидактические особенности, учебный процесс, студенты высших учебных заведений.

Bezhenar I. The didactic peculiarities of the use of portfolio in the process of teaching university students

The article deals with the issue of the use of portfolio in the process of teaching university students. The main approaches to defining the pedagogical notion “portfolio” are analysed; its characteristics and didactic potentialities are specified; the specificity of portfolio functioning in the university teaching process is revealed.

Nowadays in didactic research papers the notion “portfolio” is interpreted as the form of assessment, the means of teaching or the teaching method which realizes person-oriented, competence-based and reflexive approaches to teaching. Whatever position it is viewed from, its characteristics are interrelated and complementary. Implementation of portfolio under any condition influences the organization of teaching process. It changes character and procedure of assessment as well as of the instructional activities in general. The use of portfolio in the university teaching process ensures optimization of the assessment procedure in whole, formation and development of reflexion and self-assessment skills in particular. The main characteristic of portfolio instruction is that it organically integrates all constituents of the teaching process, such as teaching, learning, assessment and self-assessment.

The most essential didactic potentialities of portfolio, which form the basis for its implementation in university teaching process, are the following: it allows to define, modify and control individual learning tracks of each student; to make assessment on the basis of self-assessment results; to form the skills of reflexion, self-assessment and self-correction; to combine qualitative and quantitative types of assessment; to develop study competence; to enhance creativity, initiative and self-dependence; to deepen cognitive interests and motivation. Realization of portfolio didactic potentialities in teaching practices creates conditions for formation and development of students' conscious management of their learning and cognitive activities.

The specificity of portfolio functioning in the university teaching process is stipulated by phased organization of students' learning and cognitive activities as well as of reflexive self-assessment and complex assessment (teacher-, peer- and self-assessment). The objects of reflexive self-assessment while compiling a portfolio are the formative, periodical and summative results. Reflexion, self-assessment, self-correction of learning processes and the results obtained (formative, periodical, summative) determine the way of student's learning and make up the key prerequisite for the development of both mastering the skills in a subject and compiling a portfolio.

Key words: portfolio, didactic potentialities, teaching process, university students.